

בענין קרבנות עכו"ם

הרמב"ם בפרק ג' מהל' מעשה הקרבנות כתב וז"ל: עולות עכו"ם אין מביאין עמהם נסכין, שנאמר "כל האזרח יעשה ככה". אבל נסכיהם קריבין משל צבור שנאמר "ככה תעשה לאחד במספרם וכו'" עכ"ל. ובלחם משנה הקשה דהרמב"ם בעצמו כהל' שקלים פרק ד' כתב: וכן עכו"ם ששלח עולתו ממדינה אחרת ולא שלח נסכים יביאו נסכים מתרומת הלשכה, הרי דקריבין גם משלו, ומתני' דאמר ר"ש שבעה דברים התקינו בית דין וזה אחד מהם: עכו"ם ששלח עולתו ממדינת הים אם שלח עמו נסכין קריבין משלו ואם לאו קריבין משל צבור, וא"כ דבר הרמב"ם סותרין אהדדי. ובתמורה דף ב' יש שני גרסאות ברש"י, לשון א' גריס: אין מביאין נסכים, דהיינו דאין להם נסכים משל עצמו אבל נסכים הבאים עם הזבח קריבין גם משלו, וגרסא הב' דאין מביאין עליהם נסכים, הפירוש דגם עם הזבח אין קריבין אלא משל צבור, והרמב"ם סבר כגרסא ב'. ונ"ל לתרץ דהנה הגמ' במנחות דף ע"ג ע"ב ממעט שם דעכו"ם אינו מביא נסכים מ"האזרח" וא"כ לכאורה קשה כיון דמשלו אינו קרב אפילו נסכים הבאים עם הזבח מפני שנחמעט מהאזרח, וא"כ מה הביאור של הפסוק דככה וגו' דבאים משל צבור? וצריכים לאמר דהא דעכו"ם נתמעט הפירוש דמיעוטא דקרא היינו דאין קריבין בשבילו ולא חל שם עכו"ם עליהם רק דהקרבת טעון נסכים, ולהגרסא הא' נסכים הבאין עם הזבח קריבין גם עולין וחל שם עכו"ם עליהם ולא נתמעטו מהאזרח דוקא נסכים הבאים בפני עצמן, וכזה נחלקו ב' הנוסחאות, אבל גם לגרסא הב' אף בנסכים הבאים עם הזבח לא קריבין בשבילו ורק דהקרבת טעון נסכים ולא מצד שיקרא עליהן שם הבעלים, מ"מ שפיר יכול להיות גם כן קריבין משלו דלא גרע מהקדש עכו"ם להתכפר ישראל, פירוש דיכול להקדיש נסכים בשביל קרבנו ולא מטעם שיקריבו בשבילו, אלא מטעם שקרבנו טעון נסכים פירוש מצד דין הקרבת הקרבן ולא שיקרא הנסכים על שמו ומיעוטא דהאזרח הוא רק דאין קריבין עליו ולא חל שמו עליו אבל להקדיש שפיר מצי. אלא דאכתי תקשי דברי הגמ' מנחות שם, דאיפלגי שם ר"י הגלילי ורבנן בהא דמרבין "איש איש" שנודרין נדרים ונדבות בישראל, דר' יוסי הגלילי אמר אפילו שלמים, ור"ע סבר עולה אין מידי אחרינא לא, כמאן אזלא הא דאמר ר"ש שבעה דברים התקינו וכו' ואם לאו קריבין משל צבור, לימא ר' יוסי הגלילי ולא ר"ע, אפילו תימא ר"ע עולה וכל חבירתה. מאן תנא להא דת"ר: אזרח מביא נסכין ואין עכו"ם מביא נסכים יכול לא תהא עולתו טעונה נסכים תלמוד לומר "ככה". מני לא כר' יוסי הגלילי ולא ר"ע אי ר' יוסי הגלילי הא אמר אפילו יין אי ר"ע הא אמר עולה

אין מידי אחרינא לא, כיון דאין קריבין עליו ולא נקרא על שמו רק דטעון להקריבו.

וצריכים לחדש דהלכה של ר"ע וקרא דהאזרח הם שני דינים, ודין דהאזרח הוא למעט דעל עכו"ם אין דין הבאה של נסכים אבל הקרבן אפשר שטעון, אבל דין דר"ע שלמד זה מקרא "אשר יקריבו לה' עולה בלכד, וא"כ אין לעכו"ם רק קרבן עולה ונתמעטו כל הקרבנות, וא"כ אין לקרבן עכו"ם דין נסכים, ואין זה מיעוט בהבאת הקרבן כמו האזרח, וא"כ מתורץ הקרשיא מהסוגיא דמנחות דס"ל לר"ע "עולה אין מידי אחרינא לא" ולא נתרבה כי אם לעולה ולא לשאר קרבנות, וא"כ לא שייך לומר שיהיה טעון נסכים בקרבן עכו"ם מטעם חיוב הקרבן אף שאין קריבין עליו, כיון דלא נתרבה רק לעולה, וקושית הגמ' הוי גם כן אהא דקריבין משל ציבור, דלכ"ע לא שייך כלל שיהא הקרבן טעון נסכים כיון שלא נתרבה רק לעולה, ולשאר קרבנות אין לו שייכות, וממילא לא שייך בקרבנו נסכים אלא שאין קריבין עליו. ועל זה משני הגמ': עולה וכל חברתה, פירוש ולא נתמעט מעצם חיובו של הקרבן, אבל אם נקרב על שמו נקרא בעלים על זה כמו על עצם הקרבן, וזה בא המיעוט של פסוק דהאזרח, פירוש דעל שמו אינו נקרב. וזה שבאים משל ציבור ואפילו משלו לפי שיטת הרמב"ם זה דין דהקרבן טעון נסכים וזה מדין הקרבת קרבן ולא שיקריב על שמו ודוק.

אבל באמת יש להקשות על זה דהנה יש לספק דקיימא לן דלשם ששה דברים הזבח נזבח, אם קרבן עכו"ם ג"כ צריכים את הששה דברים: לשם בעלים וכל השאר, או לא. אבל שמעתי משם הגר"ח מבריסק ז"ל על קושית רע"א בנדרים ונסחפקו הגמ' עם הני כהני שלוחי דידן או דשמיא והקשה הגרע"א הא יכולים לפשוט מקרבנות עכו"ם דנודרים נדבות כישראל ונשאר בקושיא, ותירץ הגר"ח דבקרבן עכו"ם לא צריכים בעלים על קרבנו להקריבו על שמו ולכן לא צריכים שליחות, ואם כן אפילו לשם ששה דברים לא צריכים בקרבן עכו"ם, וא"כ לא שייך בכלל להקריבו על שמו אפילו בעולה ובאמת צריכים לאמר כך דהא בין לט"ד דזבחים דף ד' דיליף דצריך לשם זבח מקרא דבשר זבח תודת שלמים אם אינו ענין לשם זבח תגהו ענין לשם זבח, ובין למסקנא דיליף מקרא "ואת האיל יעשה זבח שלמים" ומכל הני קראי ליכא למילף קרבן כותי דקרא דכשר זבח שלמים כתוב בשלמים, ואנן קיי"ל במנחות כר"ע דס"ל דאין קרבן עכו"ם אלא עולה בלכד. ולפי המסקנא דמסיק רב אשי דיליף מואת האיל יעשה זבח שלמים דהאי קרא כתיב גבי נזיר ולכ"ע איתמעטו להו כוחי מנזיר מנחות דף ע"ב, וא"כ ליכא למילף עכו"ם מישראל דליבעי בקרבן עכו"ם לשם זבח, ואם נאמר דגם בקרבן עכו"ם צריך לחשוב לשם הששה דברים מ"מ אפשר לאמר דבקרבן עכו"ם לא צריכים שליחות מטעם

אחר דכל עבודות קרבן לא שייך כלל גבי עכו"ם דאין העכו"ם מצווה שישחט העולה בצפון ושיהי' דמה טעון שתי מתנות ארבע וכל דין מעשה הקרבנות ואנן נצטוינו על הלכות הקרבנות כל קרבן לפי דינו, וא"כ לא שייך שליחות לקרבן עכו"ם כיון שאין כל דיני מעשה הקרבנות עליו והשליחות הוא במעשה ההקרבה, אבל במה שנסתפקתי לענין אם צריכים לחשוב לשם ששה דברים גם בקרבנו זה צריכים לבאור ואפשר לדחות כל הראיות שכתבתי מגמ' זבחים וצ"ע.

הלכות ארץ ישראל

אם יש מצוה עליה לארץ על מנת לחזור

כמה מהתיירים מתלבטים אם ע"י עליתם לארץ רק לבקר ולשוב מקיימים מצוה. והנה בתשובות המהרי"ט חלק ב' יו"ד סי' כ"ב כתב ז"ל: כתב הרא"ש בתשובה סוף כלל י"ב ז"ל ששאלת בענין שנדר ללכת לארץ ישראל, דע שיש לאותו נדר התרה כמו לשאר נדרים, ואם נדר ונתחרט ילך לפני ג' יודעים בטיב נדרים ויתירו לו וכו', ומשמע לי שטעמו של הרא"ש בתשובה זו שהשוה נדר זה כשאר נדרי הרשות, היינו משום נדר זה שנדר לעלות אין בו מצוה, שאין עיקר המצוה בעליה אלא בישיבה והדירה שמה, כמו שהביא הרמב"ן ז"ל, אבל מי שעולה לראותה על מנת לחזור לא מצינו בזה מצוה מפורסמת. ואפילו תימא שזכות הוא לו מה שאמרו כל המהלך ד' אמות בארץ ישראל מוכטח לו שהוא בן עולם הבא, דכתיב "ורוח להולכים בה", מכל מקום מצות עשה ליכא, ועוד דהיא מתפרשת בנקבר שם אלא שלא הספיק לדור ולישב בה, דהכי משמע רישא דקרא "ונחן נשמה לעם עליה" אפילו שפחה בארץ ישראל מוכטחת לה שהיא בת עולם הבא, והיינו שמתה ונקברה שם. ואי קשיא לך, הא דאמרינן בהאיש מקדש גבי ההוא גברא דזבניהו לנכסיה אדעתא למיסק לארעא דישאל סליק ולא אתדר ליה, אמר רבה כל אדעתא דמידר הוא והא לא אתדר, איכא דאמרי: אדעתא למיסק והא סליק, וקי"ל כאיכא דאמרי אלמא בהכי מקיימי מצוה. ולכי מעיינת בה לאו כלום, דודאי קיום המצוה אין אלא בישיבתה ולא בעליה כדפרישית, אלא דלענין ביטול מקח דבעינן לבטולי משום דגלה דעתו בשעת מכירה שהוא מוכר מפני שרוצה לעלות, וסמכינן אגילוי דעת כמאן דאתני, ודוקא היכא דאיתיליד אונסא דלא מצי סליק הוא דאמרינן דאדעתא דהכי לא זבין, אבל סליק לא אמרינן אדעתא דמתדר ליה קאמר אף על פי שהיא עיקר המצוה, דער אימת יהא המקח תלוי ועומד, הא ודאי להאי לישנא מסתברא שלא תלוי הדבר אלא בעליה בלבד, לפי שהנודר לעלות